CZĘŚĆ XLVIII — № 89. ROK 24 — (1853.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. POŁROCZNA 8 rubli srebrem.

WTOREK, $\frac{17}{29}$ LISTOPADA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, $\frac{16}{28}$ LISTOPADA.

Przez Rozkaz dzienny CESARSKI w Wydziale Wojskowości, z dnia 12 Listopada, liczący się w jeździe Jenerał-major *Platz-Bek-Kokum*, mianowany Dowodzcą 1 brygady 1 dywizyi Kirysyerów, na miejsce Jenerał-majora *Kulniew*, który otrzymuje dymisyą z mundurem i pensyą.

Rozkazy dzienne CESARSKIE *w Wydziale służby Cywilnej.*

4 Listopada, (w Gatczynie.) Za wysługę lat podniesiony zostaje do rangi: Sekretarza Kollegialnego, Starszy Pomocnik Metrykanta Litewskiej Metryki, znajdującej się przy 1 Oddziale 3 Depart. Rządz. Senatu, Sekretarz Gubernijalny *Rzymski-Korsak;* otrzymuje rangę Sekretarza Gubernijalnego, z tytułu stopnia Studenta Lyceum Richelieu'skiego, Kurator magazynów zapasowych zboża powiatu Bałtskiego *Zaleski;* — JEGO CESARSKA MOŚĆ oświadcza MONARSZE zadowolenie Prezesowi Rady Lekarskiej w Królestwie Polskiém, Głównemu Inspektorowi służby zdrowia tamże, Radzcy Tajnemu *Czetyrkinowi*, jego Pomocnikowi i Członkowi etatowemu tejże Rady, Radzcy Stanu *Kochańskiemu* i Członkom honorowym tejże Rady: Radzcy Stanu *Agafonow*, Radzcy Kollegialnemu *Wojde* i Doktorowi Medycyny *Helbichowi*, za prace ich około ułożenia i wydania V Oddziału Medycyny Sądowej.

5 Listopada, (Tamże.) Zostają przyjęci na nowo do służby, dymissyonowani Sekretarze Gubernijalni: *Stafjewski* na Sekretarza Rządu CESARSKIEGO Uniwersytetu św. Włodzimierza i *Weber* na Nauczyciela Gymnazyum Kowieńskiego.

8 Listopada, (w Petersburgu.) Zatwierdzony zostaje na urzędzie, obrany przez Szlachtę, Marszałkiem Gubernijalnym Mińskim, Marszałek powiatowy Ihumeński, Kamer-junker, Assesor Kollegialny *Słotwiński;* — dymissyonowany w 1838 roku z Nowoingermanlandskiego pieszego pułku z rangą Sztabs-kapitana *Lenkiewicz*, mianowany Assesorem do spraw o przemycanie trunków w powiecie Poniewieżskim; — otrzymują dymissye na własną prośbę: Kurator honorowy Szkoły powiatowej Szlacheckiej Czarnoostrowskiej, (w pow. Proskurowskim), Radzca Tajny hrabia *Przezdziecki*, Kurator zapasowych magazynów zboża w pow. Dynaburgskim hrabia *Plater*, i Rzeżycki Strapczy powiatowy, Radzca Honorowy *Mackiewicz;* — zostaje przeniesiony, Radzca Rządu Gubernijalnego Kowieńskiego Radzca Stanu *Fogel*, na posadę Prokurora Gubernijalnego Wileńskiego.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły Orderów, z dnia 22 Września, mianowani (w liczbie innych) kawalerami orderu Św. Włodzimierza 4 klassy, w nagrodę gorliwej i nieposlakowanej wysługi zakreślonych terminów w urzędach od wyboru Szlachty: Deputat Kowieńskiego Szlacheckiego Zgromadzenia, Radzca Kollegialny Adam *Szylański*, Assesorowie Kollegialni: były Marszałek Gubernijalny Kowieński *Burba*, Deputaci Zgromadzenia Szlacheckiego tejże gubernii Sylwester *Korgowd* i Józef *Syrewicz*, i Szawelski Marszałek powiatowy, Rotmistrz hrabia *de Toulouse-Lautrec*.

— J. C. WYSOKOŚĆ NASTĘPCA CESARZEWICZ raczył udarować pierścieniem brylantowym artystę CESARSKICH teatrów Piotra *Karatygin*, za wiersz poświęcony J. C. WYSOKOŚCI.

— Z gazety Policyi Petersburskiej dowiadujemy się, że jeden z celniejszych gmachów publicznych Petersburga, *Passaż*, łączący Newską Perspektywę z ulicą zwaną Italjańską, własność Radzcy Stanu hrabi Jakuba *Essen-Stenbock-Fermor*, wystawiony jest na sprzedaż publiczną przez licytacyą, z wyroku Sądu Powiatowego Petersburskiego, na zaspokojenie wierzycielki, żony Assesora Kollegialnego hra-

biny Nadieżdy *Stenbock - Fermor*, mającej na tym gmachu zabezpieczony kapitał 700,000 rubli srebrem. Na pierwszą licytacyą naznaczony jest dzień 21 Stycznia 1854, z powtórną, po upływie trzech dni, licytacyą, zwaną przetargiem. Cała budowa z ziemią, której jest 1,329½ sążni kwadratowych, oszacowana jest 389,260 rubli srebrem.

— Gazeta Rolnicza, wychodząca w Petersburgu, zawiera wiadomość, że w Ust-Kiachcie, miasteczku położoném o 30 wiorst od Kiachty, nad rzeką Selengą, kupcy Kiachtyńscy, PP. *Nierpin* i *Remiennikow*, założyli pierwszą rafineryą, dla przerabiania na cukier głowiasty, piasku z Chin przywożonego. Jest to prawdziwe dobrodziejstwo dla Wschodniej Syberyi, która dotąd otrzymywała cukier rafinowany z jarmarku Niżegorodzkiego i płaciła za pud nie mniej nad 65 lub 70 rubli assygnacyjnych (do 20 rubli srebrem).

— Panna Rachel, występuje tu od półtora miesiąca na teatrze Michałowskim i wzbudza słuszny entuzyazm. Dotąd grała ona: *Fedrę* i *Andromakę* Racine'a, *Maryą Stuart*, przerobioną z tragedyi Schillera, dziś gra *Adrienne Lecouvreur*.

— Kra pokazała się na Newie w nocy na 14 (26) Listopada; tegoż dnia zdjęte zostały pływające mosty.

O CHOLERZE.

W *Petersburgu*, po 11 Listopada pozostawało chorych 49— w ciągu doby zachorow. 4 — wyzdr. 0 — umarł 1 — po 12 Listopada pozostało chorych 52.

W ciągu doby zachor. 6 — wyzdr. 2 — umarło 0 — po 13 Listopada pozostało chorych 56.

W ciągu doby zachor. 6 — wyzdr. 2 — umarło 4 — po 14 Listopada pozostało chorych 56.

W ciągu doby zachor. 1 — wyzdr. 3 — umarło 3 — po 15 Listopada pozostało chorych 51.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

WIEDEŃ, *15 Listopada*. Wszystkie redakcye gazet Wiedeńskich odebrały od Policyi ostrzeżenia i instrukcye, tyczące się nowin, ogłaszanych z teatru wojny turecko - rossyjskiej.

— Dyrekcya Poczt zaprzestała przyjmować posyłki pieniędzy do Xięztw nad-Dunajskich i do prowincyj zajętych przez turków.

— Xiążę Gika, Hospodar Mołdawski, przybył 15 Listopada z Jass do Wiednia.

— Baron Culmer, Członek Rady Państwa, przedtém Minister do spraw Kroacyi, w przystępie pomieszania umysłu, nastawał na własne życie, w skutek czego zamknięty w domu waryatów, tamże umarł.

— Gazeta urzędowa Medyolańska ogłasza spis 72 wychodzców Medyolańskich, których dobra zostały skonfiskowane. *(J. de S.-P.)*

Wiedeń, 17 Listopada. Wczora rano Xiążę Miłosz Obrenowicz wyjechał do Pesth, dla udania się ztamtąd do Bucharestu. — Wołoski Hospodar Xiążę Stirbey najął tu mieszkanie na całą zimę, zkąd zdaje się, iż zaniechał zamiaru jechania na zimę do Paryża. — Słychać o utworzeniu korpusu obserwacyjnego austryackiego pod Temeswar.

Triest, 16 Listopada. (Przez telegraf.) Otrzymano tu depesze z Konstantynopola z dnia 7 Listopada. Porta porozumiewa się w tej chwili z Rządem Serbii i w razie zgodzenia się tego ostatniego, wszystkie twierdze Serbskie będą zajęte przez wojska tureckie. — W Stambule coraz dotkliwiej czuć się daje niedostatek gotowizny. — Około Chios zjawiła się banda rozbojników morskich. *(P. P.)*

PRUSSY. Monitor Pruski donosi o przybyciu 19 Listopada do Berlina J. C. K. W. Wielkiej Xiężny Olgi Mikołajówny, Xiężny Następczyni Tronu Wirtembergskiej, wraz z Jej Małżonkiem.

— Xiążę Fryderyk Niderlandski wrócił do Potsdamu ze swej podróży do Hagi.

BAWARYA. Piszą z Munich 14 Listopada do Nowej gazety Pruskiej, że ręka Xiężniczki Heleny, starszej córki Xięcia Maxymiljana Bawarskiego, (urodzonej 4 Kwietnia 1834), przyrzeczona została Xięciu Jerzemu Saskiemu, (urodzonemu 8 Sierpnia 1832.)

BADEN. Zajście między Rządem tutejszym i Arcybiskupem Fribourgu (w Brisgau) przybrało charakter bardzo ważny. Arcybiskup wyklął nie tylko Radę Najwyższą spraw katolickich w Wielkiém Xięztwie, ale i Dyrektora P. Burger, który dodany został od Rządu Arcybiskupowi jako Kommisarz specyalny i klątwa ta została ogłoszona z ambon, 15 Listopada we Fribourg, co było przyczyną aresztowania wikaryusza X. Kästle, który ją publicznie odczytał. Przed dziesięciu dniami Arcybiskup przesłał Rządowi odezwę z oświadczeniem, iż, pomimo uczuć wierności dla panującego, niepodobna mu jest poddać się prawom krajowym, w tém co się tyczy kościoła Katolickiego, i że dla tego nietylko nie odwołuje swoich dotychczasowych rozporządzeń, ale owszem trwa najmocniej w swém postanowieniu.—Słychać, że Austrya ofiarowała swoje w tém smutném zajściu pośrednictwo, i że takowe przyjęte zostało przez Rząd Badeński.

KARLSRUHE, *16 Listopada.* Rozeszła się pogłoska, że wydany został rozkaz o wysłaniu z Baden jezuitów w ciągu dni dziesięciu. *(P. P.)*

ANGLIJA.

LONDYN, *17 Listopada.* W wiadomościach ogłaszanych z teatru wojny turecko-rossyjskiej panuje takie zmieszanie prawdy z fałszem, nowin prawdziwych z domniemanemi lub wymyślonemi, że publiczność, w niemożności odróżnienia jednych od drugich, będąc ustawnie w błąd wprowadzana, przestała wierzyć całemu temu oddziałowi gazeciarstwa.

— Towarzystwo Królewskie geograficzne odbyło pierwsze swe posiedzenie jesienne w salach Towarzystwa Ogrodniczego, 21 Października, pod prezydencyą P. J. Murchison. Znaj-

dowali się na niém PP. Inglefield i Cresswell i zdawali sprawę z ostatniej swej wyprawy, w której, jak wiadomo, udało się Komandorowi Mac Clure opłynąć biegun północny. Kapitan Inglefield wyraził zdanie, że sir John Franklin musiał się był udać na południe i że został zewsząd zamknięty przez lody północne. Gdy żadne szczątki okrętu nie były znalezione, należy spodziewać się, że sir Franklin i jego ekwipaż, musieli się dostać na jakiś nieznany ląd wielkiego morza biegunowego, gdzie znaleźli cieplejszy klimat i żywność.

Są pewne powody do mniemania, że mogli zajść na północne wybrzeże Spitzbergu, gdzie znaleźli środki utrzymania się przy życiu. I tak, wiadomo, że czterej majtkowie ruscy, straceni od lat sześciu, zdołali wyżyć w tych nieznanych strefach i że zabrani byli i odwiezieni do ojczyzny przez okręt rossyjski. Czemużby cóś podobnego nie mogło zdarzyć się z Franklinem? Łatwo nawet byłoby zwiedzić przejście południowo-zachodnie ze strony Syberyi i dostać się na północ Spitzbergu. Może, za pomocą statku śrubowego, to dałoby się dokonać w ciągu jednego roku. Podobna wyprawa nie byłaby bez pożytku i dla widoków handlowych, mianowicie we względzie połowu wielorybów, który w zwyczajnych miejscach zaczyna już być mało zyskownym.

— Prezes i Dyrektorowie Kompanii Wschodnio-Indyjskiej, dawali w tawernie Londyńskiej wielką ucztę dla lorda Elphinstone, z powodu mianowania jego Gubernatorem prezydencyi (prowincyi) Bombay. Uważano w sali obiadowej bufet, zastawiony wspaniałemi serwisami sreber, które należały niegdyś do Xięcia York, Xięcia Sussex, Królowej Wdowy i Ludwika-Filippa. Krzesło przewodniczącego uczcie, zajęte było przez P. Russell-Ellice, esquire, Prezesa koła Dyrektorów. Pomiędzy gośćmi uważano hrabię Granville, sira James Graham, Xięcia Newcastle, margrabię Lansdowne, Vice-hrabię Canning, vice-hrabię Hardinge, sira Karola Wood.

Lord Elphinstone, w odpowiedzi na toast w jego imieniu wniesiony, wyraził nadzieję, że zdoła usprawiedliwić ufność Kompanii Indyj Wschodnich. «Wiem, rzekł, że Gubernator Indyjski ma do dopełnienia trzy główne obowiązki: 1) Dopomagać do pomyślności handlowej kraju; 2) szerzyć dobre i moralne wychowanie pomiędzy ludnością krajową; 3) używać krajowców do służby, odpowiedniej ich zdolnościom. Mniemam, że życzeniem jest Kompanii, iżby indyanie mieli udział w dobrodziejstwach panowania angielskiego.»

(J. de S.-P.)

FRANCYA.

PARYŻ, *18 Listopada.* Rada Najwyższa Handlu i Rękodzieł, od której Rząd zasięgał zdania w kwestyi o zmniejszeniu cła od żelaza w metallu i w rudzie, przywożonego z zagranicy, oświadczyła się przeciw takowemu zmniejszeniu, ale tylko większością jednego głosu.

— W liście prywatnym z Tulonu, z dnia 9 Listopada, powtórzonym w jednej niemieckiej gazecie, czytamy: «Jenerał Baraguay d'Hilliers zabrał się przedwczora na okręt w Marsylii, wymówiwszy następujące słowa: «Mościpanowie, bądźcie najmocniej przekonani, że Cesarz chce pokoju, ja go też niemniej pożądam, i spodziewam się go przywieźć wam wprędce.»

— Z Monitora daje się widzieć, że żaden szczególny obchód nie miał miejsca w Fontainebleau z powodu imienin Cesarzowej, które przypadały 15 b. m. Dany był tylko mały koncert. Wieczorem, po odbytej Radzie, wszyscy Ministrowie obiadowali w Fontainebleau. Cesarz zdawał się zapominać wszelkich politycznych trosków.

— Pomimo zatrważające przepowiednie, nie przedsiębiorą się żadne rozporządzenia ku powiększeniu wojska. Sformowanie 10 bataljonów strzelców celnych Vincennes'skich, odbędzie się bez wyjścia z kadrów armii. Uważają tylko wielką oszczędność w udzielaniu wojskowym urlopów.

— Można powziąść wyobrażenie o cenie placów w mieście Paryżu z wypadku ostatniej licytacyi na grunta bulwaru, gdzie był hotel Ministerstwa Spraw Zagranicznych, i które sprzedawały się podzielone na siedm działów. Pierwszy dział został kupiony za 819,000 franków, co, z kosztami aktu, czyni 1,230 franków za metr (około półtora łokcia) kwadratowy. To oraz dowodzi, że obawa wojennych wypadków nie tamuje ducha spekulacyi.

— Mówią, że wszystkie policye europejskie są w ruchu z powodu ostrzeżenia, odebranego z Londynu, iż Mazzini wyjechał ztamtąd do Włoch. *(J. de S.-P.)*

— Doniesienia z Algeryi, ogłoszone w Monitorze, dowodzą, że wyprawa jenerała Mac-Mahon do Kabylii miała zupełny skutek; niektóre zbuntowane plemiona zmuszone zostały do bezwarunkowego poddania się. W prowincyi Oran, na granicy Marokańskiej, zawsze jeszcze niespokojnie; nieprzyjaźne plemiona wojują ciągle z sobą i wytępiają się wzajemnie, a Cesarz Marokański stracił wszelką nad niemi władzę.

— 16 Listopada Tureckie Poselstwo znowu wysłało z Francyi do Turcyi 40,000 karabinów zrobionych według wzoru broni strzelców Vincennes'skich.

— Z liczby osób osądzonych w sprawie o spisek w teatrze Opery, sześć uznano za niewinne, siedm skazano na zesłanie, ośm na wygnanie na lat ośm, dziewięć na zamknięcie od lat 5 do 10, a trzy na zamknięcie od lat 3 do 5.

(J. de S.-P.)

TURCYA.

KONSTANTYNOPOL, *7 Listopada.* W sam dzień wszystkich Świętych przybyły flotty z zatoki Besika. 31 Października pierwsza eskadra doszła była do Stefano, na morzu Marmara i rzuciła kotwicę na przeciw Stambułu. Gdy przez wszystkie dni poprzedzające wiał silny wiatr północny, który podwajał siłę prądu Bosforskiego, flotty nie mogły jak bardzo powolnie przybywać. 2 Listopada z rana kilka fregat podeszło pod Seraj, każda wystrzeliła jak zwykle 21 razy i wywiesiwszy flagę turecką, popłynęła dalej. Przed rezydencyą Sułtańską Cziragan, statki te ponowiły powitanie i

poszły na przeciw Bujukdere, gdzie flotta turecko-egyptska jeszcze stoi na kotwicy. Następnie nadciągnęły dwie fregaty parowe angielskie, holujące okręt linijowy *Vengeance*, potém *Henri IV* i w tej chwili wejście flott do Bosforu właśnie się odbywa wśród gromu dział i przedstawia najwspanialszy widok, jaki sobie wyobrazić można. Dotąd trzy okręty linijowe angielskie i dwa francuzkie stanęły na kotwicy w Bosforze.

— List kupiecki z Belgradu, z dnia 12 Listopada, donosi, że Omer-pasza domagał się wolnego przejścia wojsk tureckich przez Serbiją, jakowe żądanie, jak słychać, Rząd Serbski uchylił bezwarunkowo, zapowiadając, że Serbija zdoła utrzymać swoję neutralność. Wszystkie twierdze Serbskie mają mocne garnizony krajowe i większa część wojsk zgromadzona jest w Starej Serbii.

— W Razgrad (między Szumlą i Ruszczukiem) czynią się przygotowania do przeniesienia tam z Szumli głównej kwatery Omera-paszy.

— Podług gazety Kronstadtskiej (w Transylwanii) oczekiwano w Bucharešcie 7 Listopada przybycia 500 jeńców tureckich.

— Donoszą z Bucharestu 9 Listopada, pisze gazeta *Korrespondencya Austryacka*, że jenerał Prim dowodził tymczasowo korpusem tureckim, który przeszedł Dunaj pod Oltenicą, w oczekiwaniu na Klapkę, któremu to dowodztwo jest powierzone.

— Piszą z Bosnii, 24 Października, że Wezyr osobiście odczytał w Sarajewo, na placu publicznym, firman wypowiadający wojnę przeciw Rossyi, surowo zalecając turkom, iżby żyli w dobréj zgodzie z chrześcianami, szczególniej z poddanemi austryackiemi, którzy bawią w kraju dla spraw handlowych lub innych. Derwisz-pasza jest w Hercogowinie, gdzie z dwóma inżynjerami pracuje nad mocném obwarowaniem *kulasów* (wież), od strony Czarnogórza.

— Piszą do *gazety Narodowej* Berlińskiej, że ze strony Czarnogóry, rzeczy przybierały coraz groźniejszą postać. Kolumna od 5,000 turków z artylleryą, pociągnęła ku Grabowo.

Podług korrespondencyi z Konstantynopola, z dnia 3 Listopada, do gazety Augsburskiej, mówiono o nowym zaciągu 100,000 ludzi dla armii tureckiej.

— Lord Redcliffe, jak twierdzą, zażądał od Wielkorządzcy wysp Jońskich, iżby przysłał na angielską flottę wszystkie wojska, jakiemi może rozrządzać.

— Wiadomości z Czarnogóry niezbyt są pomyślne; do Grachowa pociągnął oddział turków od 5,000 ludzi z artylleryą; czarnogórale zaopatrują się w wojenne potrzeby i zakupują proch i ołów w Kattaro i Budwie.

— Piszą do gazety Kolońskiej z Malty, z dnia 7 Listopada, że tam przybyło wielkie mnóstwo węgierskich oficerów, a w ich liczbie jenerał Klapka po drodze z Marsylii do Konstantynopola. *(J. de S.-P.)*

WŁOCHY.

RZYM. Gazeta urzędowa donosi o mianowaniu Mons. Sacconi Nuncyuszem Papiezkim w Paryżu. — 8 Listopada P. de Maupas, przybył z Paryża do Rzymu.

SARDYNIJA. Gazeta wychodząca w Nice twierdzi, że Konsul Angielski w tém mieście odmówił wizowania do Malty paszportów wychodzców, którzy są wysyłani przez Rząd Sardyński i ten ostatni zmuszony jest odwieźć ich do Ameryki.

— 15 Grudnia otwarta będzie na całej długości, droga żelazna z Turynu do Genui.

TURYN. *17 Listopada.* (Przez telegraf.) «Izby Parlamentu Sardyńskiego zostały otwarte 14 b. m. P. Buoncompagno obrany Prezesem Izby Deputowanych.» *(R. I.)*

SZWAJCARYA.

Uwaga publiczna zajęta jest aresztowaniem jednej osoby, która, słusznie, czy nie, uchodzi za szpiega austryackiego. To uwięzienie nastąpiło 9 Listopada w kantonie Tessino i ten, który jest jego przedmiotem, zajmuje, jak twierdzą, ważne stanowisko w Como. Jest to P. Contini; jego aresztowanie pociągnęło za sobą dalsze, jako P. Nessi, Przełożonego duchownego w Lucarno, P. Verati, kanonika w Lugano, redaktora dziennika konserwatorskiego *Patriota* w Faido, z którémi Contini był w stosunkach. Wyższa władza o tém uwiadomiona, dała rozkaz przywiezienia Pnna Contini do Berny. Lękają się, iżby ten wypadek niebył źle wzięty przez Rząd Austryacki i nie zająątrzył bardziej jeszcze istnącego nieporozumienia tego Rządu ze Szwajcaryą.

PORTUGALIJA.

LIZBONNA, *11 Listopada.* Wybory Portugalskie okazały się być w ostatecznym wypadku przyjaźnemi Gabinetowi.

— 5 b. m. miało miejsce dość silne trzęsienie ziemi w Lizbonie.

AMERYKA.

BREZYLIJA. *Rio Janeiro, 15 Października.* W dniu 25 Września Cesarz Jmć zamknął posiedzenie Izb; w mowie swojej J. C. Mość uroczyście zaręczył, że dołoży wszelkiego starania ku wytępieniu handlu murzynów. *(J. de S.-P.)*

NAJPÓŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

PRUSSY. Monitor ogłosza Dekret Królewski, którym kierunek główny spraw Marynarki, który dotąd zostawał tymczasowo przy Ministerstwie Wojny, jest oddzielony jako władza centralna osobna, pod nazwaniem Admiralicyi; ten zarząd dzieli się na trzy działy, zostaje pod głównėm zwierzchnictwem Prezesa Rady Ministrów, który zarazem otrzymuje tytuł Naczelnika Admiralicyi, specyalny zaś kierunek spraw pod nim, powierzony Wodzowi Naczelnemu Marynarki Pruskiej.

LONDYN, *18 Listopada.* Oto są podług *Sun* imiona okrętów, które wysłane będą na wzmocnienie flotty angielskiej, stojącej w Bosforze: *Terrible* 21 dział siły 800 koni, 330 ludzi; *Queen* 116 dział, 950 ludzi; *London* 90 dział, 820 ludzi; *Agamemnon* 91 dział, 350 koni, 850 ludzi; *Leo-*

pard 16 dział, 560 koni, 300 ludzi; *Highflyer* 21 dział, 250 koni, 230 ludzi; Ogół: 355 dział, 2,160 sił końskich, 3,480 ludzi, co wraz z flottą już zebraną wyniesie: 20 okrętów, 1,240 dział, 7,492 sił końskich, 12,332 ludzi.

— 16 Listopada fregata Pruska *Géfion*, Kommodor *Schröder* i korwetta *Amazone* wypłynęły ze Spithead do Malty, zkąd te okręty udadzą się, jak twierdzą, do Turcyi.

PARYŻ, *19 Listopada.* Korrespondent gazety *Journal des Débats* pisze z powodu Hatti-szeryfu z dnia 31 Października, którym Sułtan zapowiada że na wiosnę stanie na czele armii i założy pierwszą swą główną kwaterę w Andrynopolu: «Ten dokument sprawi może pewne zadziwienie w Europie. Nie jest to w naszych zwyczajach, iżby Panujący obwieszczał w jesieni, że na wiosnę obejmie dowodztwo, i zamiast wspominać o armii Dunajskiej lub o głównej kwaterze, mówił o Andrynopolu. Jest w gruncie tego wszystkiego jakaś tajemnica polityki tureckiej, jakaś zawiść osobista, jakaś intryga pałacowa, której nie możemy sobie wytłumaczyć. Co zdaje się dość podobném do prawdy, to że, przez odjazd do armii, Sułtan, albo doradzcy, którzy nim kierują, szukają powodu dla wydalenia z Konstantynopola Ministra Wojny, Mehemet Ali-paszy, szwagra Sułtana, przywodzcę partyi wojowniczej, który, jak twierdzą, dotąd uchylał się od objęcia dowodztwa nad wojskami i który uchodzi za mającego przemożny wpływ na ludność turecką w Stambule, wpływ, częstokroć oporny zamiarom Rządu. Zkądinąd, Sułtan, być może, rad jest pokazać swojemu ludowi, że wpuszczenie flott do Bosforu nie jest skutkiem niedowierzania jego własnym poddanym i obawy o bezpieczeństwo własnej osoby. Usiłowano rozszerzyć to przekonanie pomiędzy mieszkańcami i nic dziwnego że Rząd pilnie się stara o wpojenie przeciwnego sposobu myślenia.

— Gazety Paryzkie zaprzeczają wieści, którą kilka dzienników było rozgłosiło, jakoby sławny mechanik amerykański, wynalazca systematu statków cieplikowych, Ericsson, umarł. Owszem pracuje on w tej chwili nad ostateczném udoskonaleniem swego wynalazku.

FLORENCYA. Wielki Xiążę Toskanii wrócił do Florencyi 9 Listopada. Jego podróż do Rzymu miała, jak mówią, na celu, porozumienie się z Papieżem i Królem Neapolitańskim, na przypadek wynikłości, jakie zajśćby mogły we Włoszech, w skutek wojny między Turcyą i Rossyą.

TURCYA. List prywatny z Alexandryi, z dnia 5 Listopada, donosi, że rezerwa od 3,500 marynarzy, zaciągniętych na wybrzeżach Syryi, miała udać się do Konstantynopola. Ci marynarze są przeznaczeni do okrętów tureckich i egyptskich, których ekwipaże tym sposobem byłyby postawione na stopie wielkiego kompletu.

HISZPANIJA. W Madrycie zamierzają dać Zakonowi Swiętego Jana Jerozolimskiego organizacyą zdolną uchować wspomnienia tej instytucyi. Chcą, iżby Zakon Maltański, którego Wielkie Mistrzowstwo Królowa Izabella przyjęła, był porównany ze czterema zakonami orderowemi, religijno-rycerskiemi Hiszpanii: Santiago, Calatrava, Alcantara i Montesa. Xiążę de Rivas odebrał w tym względzie umocowanie od 300 przeszło braci, kawalerów i komandorów Zakonu. Kroki potrzebne już zostały wszczęte. *(J. de S.-P.)*

DOPISEK.

PARYŻ, *20 Listopada.* (Przez telegraf.) W części urzędowej Monitora zawiera się wiadomość, że Królowa Portugalii, 15 Listopada, zeszła z tego świata, w skutek połogu. Stosownie do prawa Król-Małżonek N. Nieboszczki objął regencyą do dojścia lat zupełnych przez Następcę Tronu. Królowa zostawuje siedmioro dzieci: pięciu synów i dwie córki: Następca Tronu, Don Pedro d'Alcantara, Xiążę Saxen-Cobourg-Gotha i Braganza urodził się 16 Września 1837 r.

— Poseł Francuzki w Londynie hrabia Walewski, został przez telegraf przyzwany i przejechał przez Paryż wprost do Fontainebleau. Wiele chodzi z tego powodu pogłosek. Zapewniają, że hrabia przywiozł z sobą postanowienia, czyniące powszechną wojnę całkiem niepodobną.

— Rozchodzi się znowu pogłoska o małżeństwie Xięcia Napoleona Bonaparte; ale na teraz dają mu za narzeczoną siostrę stryjeczną Królowej Angielskiej, Xiężniczkę Cambridge.

TRIEST, *19 Listopada.* (Przez telegraf.) Wczora przybył tu z Londynu Poseł Perski i udał się niezwłocznie do Konstantynopola.

— Piszą ze Stambułu 7 Listopada, że Dywan naznaczył Fuada-Effendi Kommisarzem politycznym przy Omerze-paszy, mianowicie w tym celu, iżby ten dyplomata, którego Omer-pasza we wszystkiém słucha i któremu wiele jest obowiązany, hamował zapędy Głównodowodzącego armiją Dunajską.

— Serbija wzręcz odmówiła pozwolenia wojskom tureckim wejścia w jej granice. *(P. P.)*

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

Sławna galerya obrazów sira Thomasa Baring w Londynie, w Grosvenor street, ze wszystkiemi swemi bogactwy artystycznemi, omal co całkiem nie stała się pastwą płomieni, skutkiem nieostróżności służącego, który tam chodził ze świecą. Ogień wybuchnął po jego odejściu i wprędce udzielił się dwom przyległym salonom. Kiedy się spostrzeżono, wszystkie obrazy wiszące na ścianach, były już w opłakanym stanie i prawie wszystkie sprzęty spalone. Szczęściem, na dni kilka przed pożarem zdjęto ze ścian galeryi i sal stare obrazy szkoły włoskiej i hiszpańskiej, oraz obrazy malarzów hollenderskich i belgijskich, któremi ta galerya szczególniej się odznacza i ułożono je w kącie, gdzie bardzo mało ucierpiały od gorąca. Najbardziej uszkodzone malowidła są, szczęściem, płodem artystów żyjących, którzy będą mogli je odnowić. Kollekcya ubezpieczona jest za 30,000 funtów sterlingów, co stanowi ledwo dziesiątą część rzeczywistej wartości.

* *
*

Uczony jeden Amerykański, wydał świeżo dzieło, w którém usiłuje dowieść, że xiężyc nie wywiera żadnego działania na przypływ i odpływ morza. Prace dokonane przez bryg amerykański w ostatnich czasach, który gruntował ocean od New-York do Ameryki, zachodząc do wysp Azorskich, zdają się autorowi potwierdzać to mniemanie. Zdaniem jego dno Oceanu przedstawia nie mniej nierówności górzystych, jak powierzchnia ziemi; a te góry podwodne są ustawnie podległe działaniu ogniów wewnętrznych, wybuchów i wstrząśnień fizycznych, które otwierając głębokie pieczary, sprawują ruch pochłaniania i wypychania, który jest jedyną przyczyną przypływu i odpływu; w ogóle autor najmocniej zaprzecza, iżby xiężyc, gwiazdy, wiatry, słońce

i obłoki, wywierały jakikolwiek wpływ na ruchy morza. (Zdaniem naszém największą trudnością w zgodzeniu się na widoki uczonego amerykanina, będzie wytłumaczenie tym sposobem peryodycznej regularności fenomenów morskich.)

* * *

Monitor urzędowy francuzki, następnie opowiada o odkryciu ciekawych zabytków pisemnych historycznych:

«P. Minister Spraw Wewnętrznych, który tak dzielny dał popęd zreorganizowaniu naszych archiwów Departamentowych, nakazał w ostatnich czasach poszukiwania, którym będziemy winni powrócenie do zbiorów publicznych mnóstwa dokumentów wielkiej ceny dla nauk i historyi.

«Powziąwszy wiadomość, że stare pargaminy, używane przez artylleryą do robienia nabojów działowych, pochodzą w większej części z archiwów dawnych, splądrowanych podczas rozmaitych przewrotów, przez które Francya przechodziła, Minister Spraw Wewnętrznych prosił Ministra Wojny, iżby kazał pozbierać te pargaminy, dla poddania ich pod rozpoznanie Inspektora specyalnego Archiwów w kraju.

«Te poszukiwania, w których P. Ministar Wojny, czynne okazał spółdziałanie, doprowadziły do nader zaspokajających wypadków.

«Na 4,000 rozprótych ładunkach, rozpatrzonych w depo artylleryi Paryzkiém, znaleziono 3,000 dokumentów ważnych dla naszej historyi. Przytoczymy naprzód 1,200 kart dawnych rachunków pisanych, Królów Karola VI, Karola VII, Ludwika XI, Karola VIII, Ludwika XII, Franciszka I. i t. d.

«Te wykazy wydatków, oznaczając użycie budżetów tych rozmaitych panowań, rzucają wielkie światło na mnóstwo punktów naszej historyi narodowej. Obchodzą one oraz:

Dzieje Dyplomacyi, zawierając spisy osób, przedmiot i koszta każdego poselstwa.

Dzieje Sztuki, wykazując obstalunki czynione malarzom, muzykom, rzeźbiarzom i architektom.

Dzieje malownicze bytu domowego, dając imiona i dokładne opisy sprzętów, strojów, oraz cenę każdego przedmiotu.

Nakoniec *Dzieje zwyczajów Dworskich i obyczajów w ogólności*, zawierając szczegóły o płacy, darach i jałmużnach, udzielanych osobom z orszaku Królewskiego, lub tym których Królowie spotykali w podróżach, dworzanom, żołnierzom i *awanturnikom*, ranionym na wojnie, pannom na wydaniu, pielgrzymom, pustelnikom, *biednym chorym na gruczoły*, *czekającym na dotknięcie Królewskie*, (ci ostatni figurują całemi secinami), gorączkowym, zapowietrzonym, trędowatym, nakoniec wszelkim chorym, oraz lekarzom.

«Między temi szacownemi szpargałami wspomnijmy jeszcze o 1200 dokumentach dawnej Izby Obrachunkowej Delfinatu, w liczbie których zawierają się akta bardzo ważne, sięgające XIII wieku, inwestytury i uznania feudalne, inwentarze dóbr, rachunki rozchodów i mnóstwo kart, wydanych od Xiążąt i Panów Delfinatu i Sabaudyi.

«700 kart kościoła w Meaux, bull Papiezkich, patentów Króla Świętego Ludwika, Filippa Smiałego, Filippa Pięknego, i t. p.

«500 sztuk z archiwów Artezyi i Flandryi, budżetów miejskich z XIV i XV wieków, rachunków artylleryi Karola Smiałego z oblężenia Liège, spisów poboru z gmin na wojsko, i inne akta ciekawe do historyi stanu średniego.

«Dodawszy do tego pewną liczbę kart i przywilejów oryginalnych, opatrzonych własnoręcznemi podpisami Henryka III, Ludwika XIV, Colberta, *etc.* łatwo pojmiemy całą ważność roboty, która została dokonana. Ta szczęśliwa myśl przybierze obszerniejsze wymiary, dzięki Inspekcyom Archiwów, które P. de Persigny utworzył, a które bezwątpienia oddadzą najważniejsze dla historyi usługi.»

—

Prawie jednoczasowie, czytamy w gazecie Angielskiej:

«Przed kilku dniami uczony jeden, wielki miłośnik starożytności, przechadzając się ponad jednym z doków, ujrzał wielki stós starych papierów, które zgromadzili robotnicy, dla zrobienia z nich, jak mówili, fajerwerku. Spytani zkąd by mieli te papiery i pargaminy, odpowiedzieli, że wynieśli je z sali, którą trzeba było dla jakiegoś użytku uprzątnąć. Wziąwszy w rękę pierwszy szpargał jaki się nawinął, antykwaryusz z zachwyceniem ujrzał, że to była depesza urzędowa z podpisem Karola II; wszystkie inne papiery datowały z tejże epoki. Jak łatwo się domyślić, stare te dokumenta przeszły w posiadanie uczonego i posłużą do wyjaśnienia wielu ciemnych zadań historycznych z epoki do której się odnoszą.»

* * *

Gazety niemieckie donoszą, że znakomity pianista i kompozytor, Teodor Döhler, umarł w Rzymie po powrocie z Neapolu. Jego ostatnia kompozycya, rzewna fantazya, z godłem *Veder Napoli e poi morir* zda się być ułożona pod wpływem przeczucia bliskiego zgonu. Wdowa jego wraca do Rossyi.

* * *

Spożycie jaj w Anglii dosięga cyfry prawie do wiary niepodobnej; w roku przeszłym przywieziono do Anglii 1,500,000,000 jaj, na wartość, licząc najtaniej, 3 miljonów funtów sterlingów (około 19 miljonów rubli sreb). Irlandya sama przysłała 500 miljonów; droga żelazna Great North Western przywozi co dzień około miljona sztuk, przybywających z obcych krajów.

* * *

Podług podań urzędowych, zebranych po wszystkich warstatach Francyi, buduje się tam obecnie 314 statków parowych, które będą gotowe na początku roku przyszłego.

Позволяется печатать. 16 Ноября 1853 года. *Ценсоръ Н. Ахматовъ.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.